

Verkenning beheren omgevingsplanlocaties

Inhoud

Inleiding	3
Doel	3
Doelgroep	3
Leeswijzer	4
Beheer	4
Theoretische verkenningen	5
Locaties	5
Toepassen van locaties	5
Typen locaties en geometrieën	5
Locaties vastleggen	7
GIO's	8
Proces	9
Procesverloop	9
Locaties afbakenen	10
Objectgericht denken en werken	17
Geo-infrastructuur	18
Variant A. Locatiebeheer met de plansoftware	18
Variant B. Locatiebeheer met CAD/GIS-software	19
Variant C: Locatiebeheer m.b.v. een 'geo-database'	19
Volgens welke architectuur locaties te beheren?	20
Bijlage 1: Literatuur	21
Bijlage 2: Beheerdocumentatie omgevingsplanlocaties	22
Praktijkvoorbeelden	25

Inleiding

In haar omgevingsplan neemt de gemeente regels op over de ontwikkeling, het gebruik, de bescherming, het beheer en het onderhoud van de fysieke leefomgeving. Een belangrijk aspect daarvan is de plek waar een regel geldt, het werkingsgebied. Deze wordt vastgelegd door middel van één of meer locaties met hun geometrie. Over locaties in het omgevingsplan is al het één en ander geschreven. Weinig aandacht is tot nog toe besteed aan de wijze waarop die locaties tot stand komen en, bij wijziging van het omgevingsplan, aangepast worden. Hierop richt zich deze verkenning.

Locaties worden in het omgevingsplan niet alleen toegepast voor het duiden van werkingsgebieden. Zo geven zij bijvoorbeeld ook aan waar een bepaalde normwaarde geldt (zoals een maximum bouwhoogte van 9 meter). En waar een aangewezen gebied (de gebiedsaanwijzing, bijvoorbeeld 'Woongebied') zich bevindt. Kenmerkend voor een locatie is dat deze (direct of indirect) in coördinaten wordt vastgelegd (geometrie) en kan veranderen, vervallen en toegevoegd worden naarmate de regelgeving in het omgevingsplan zich ontwikkelt. Voor publicatie van een wijziging op een omgevingsplan worden de desbetreffende regels, locaties en dergelijke conform de STOP/TPOD-standaard aangeleverd aan het LVBB en vervolgens verwerkt in het DSO-iv.

Locaties moeten dus beheerd worden (toevoegen, aanpassen en laten vervallen) als onderdeel van het beheer van de omgevingsplan-registratie. Kenmerkend aan dat beheer is dat het, direct of indirect, gaat om geometrie, van die locaties. Dit is een aandachtsgebied van geo-specialisten bij gemeenten, gebruik makend van CAD/GIS-tooling.

In dit document verkennen we relevante aspecten van het creëren en onderhouden van deze locaties. Zoals het onderkennen wat in een concreet geval de benodigde locatie is en de wijze van vastlegging van een locatie; de STOP/TPOD-standaard biedt veel vrijheden. Een ander aspect is het gebruik van andere registraties, zoals de BGT en een monumentenregistratie. En niet in het minst: hoe grip te houden op het toenemend aantal soorten locaties, die alle kunnen wijzigen? We willen hierin geenszins de indruk wekken dat deze verkenning volledig en 'de enige waarheid' is. Er valt nog veel te leren op dit gebied, dit document draagt daaraan bij.

Doel

Deze verkenning beoogt gemeenten te helpen bij het beantwoorden van de vraag wat in verschillende situaties beschouwd moet worden als locaties in het omgevingsplan, en hoe deze gecreëerd en (efficiënt) onderhouden kunnen worden.

Dit alles naar de huidige inzichten en ervaringen, wetende dat de komende jaren de ervaring zal toenemen en inzichten kunnen veranderen.

We beschouwen een en ander in generieke zin, dat wil zeggen: plansoftware-onafhankelijk. Uitgangspunt is de STOP/TPOD-standaard. De (on)mogelijkheden van een specifiek softwarepakket kan in sommige gevallen tot een andere voorkeurswerkwijze leiden.

Doelgroep

Dit document is gericht op diegenen die betrokken zijn bij het creëren en onderhouden van (gegevens van) locaties en hun geometrie voor het toekennen, in het omgevingsplan, van werkingsgebieden aan regels en van locaties aan andere Ow-objecten zoals omgevingsnormwaarden.

Voor een goed begrip van het gestelde in dit document wordt globale kennis verondersteld van het [instrument omgevingsplan](#), van de rol van geometrie daarin en van de STOP/TPOD-standaard (zie [bijlage 1, literatuur 1](#)).

Leeswijzer

Zoals hiervoor gesteld, is begrip van het aandachtsgebied vereist. Dit kan in eerste instantie als complexe materie ervaren worden. Bestudeer hiertoe het [hoofdstuk Locaties](#) en waar nodig delen uit de daarin genoemde documenten.

Om inzicht te krijgen in hoe het proces van het creëren en onderhouden van locaties verloopt, lees het [hoofdstuk Proces](#).

Voor inzicht in de softwarepakketten en hun samenhang die het creëren en onderhouden van locaties mogelijk moeten maken, lees het [hoofdstuk Geo-infrastructuur](#).

Bent u op zoek naar hoe een specifieke gemeente in de praktijk omgaat met het beheren van locaties? Bekijk dan de Praktijkvoorbeelden. Die zijn elk afzonderlijk [te lezen en downloaden vanaf onze website](#).

Beheer

Deze verkenning is in de periode september 2023 – januari 2025 uitgewerkt door de VNG in een werkgroep met vertegenwoordigers van de gemeenten Amstelveen, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Bodegraven-Reeuwijk, Eindhoven, Groningen, Haarlemmermeer, Leiden en Nieuwegein.

Vragen, opmerkingen en praktijkervaringen zijn welkom en worden mogelijkerwijs verwerkt in eventuele volgende versies van deze verkenning. Met name het deel Praktijksituaties zien wij graag groeien met meer en andere ervaringen en oplossingen.

Niet ondenkbaar is dat oplossingsrichtingen worden bijgesteld op basis van voortschrijdend inzicht. Reacties kunnen gericht worden aan omgevingswet@vng.nl.

Theoretische verkenningen

In dit deel van deze verkenning gaan we in op enkele aspecten van het beheren van locaties in het omgevingsplan: aard en gebruik van locaties, het proces voor het beheren van die locaties en de software-architectuur die dat ondersteunt. We beogen hiermee houvast te bieden bij het doorgronden van de rol van locaties in het omgevingsplan en het beheren daarvan.

Locaties

In het omgevingsplan wordt onder meer gespecificeerd waar een regel geldt: het gehele gemeentelijk grondgebied of een gedeelte daarvan. Met een prik op de kaart is zo te zien welke regels gelden op een bepaalde plek. In de registratie van het omgevingsplan wordt dit vastgelegd door middel van locaties conform de STOP/TPOD-standaard. In dit hoofdstuk gaan we op hoofdlijnen in op aard, rol en toepassing van het objecttype 'Locatie' in die standaard.

Toepassen van locaties

Over locaties is al het een en ander geschreven. Zie voor meer informatie de literatuurverwijzingen 1, 2 en 3 in [bijlage 1](#).

'Locatie' is het objecttype in de STOP/TPOD-standaard om een geografische locatie vast te kunnen leggen. Daarmee kan een regel (in STOP/TPOD-termen: regeltekst zijnde een artikel of een lid in het omgevingsplan) voorzien worden van een *werkingsgebied*. Ook kan van bepaalde annotaties (van die regel) aangegeven worden waar (binnen het gemeentelijk grondgebied) deze van toepassing zijn.

Dat betreft de annotaties:

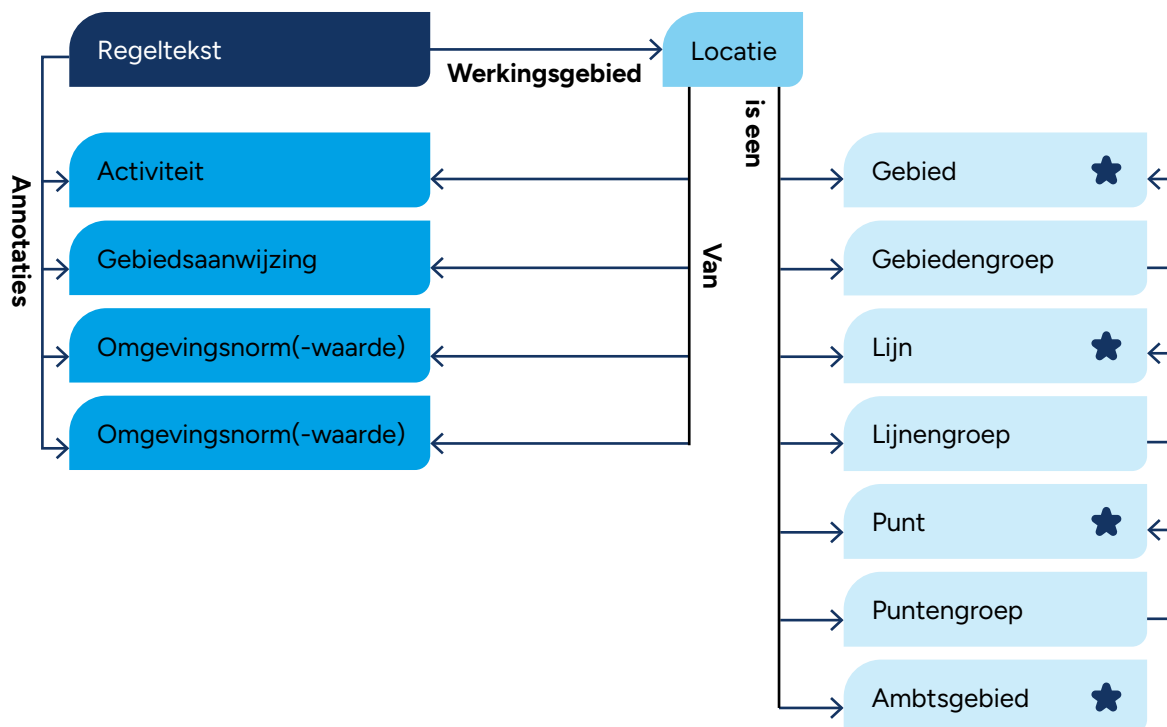
- *Activiteit*, bijvoorbeeld 'dakkapel plaatsen' en 'metaal bewerken' (door de zogenaamde activiteitlocatie-aanduiding).
- *Omgevingswaarde*, bijvoorbeeld 'omgevingswaarde verkeerscirculatie'.
- *Omgevingsnorm*, bijvoorbeeld 'maximum hoogte woning'.
- *Gebiedsaanwijzing*, bijvoorbeeld 'Woongebied' en 'Buitengebied agrarisch'.

Typen locaties en geometrieën

De standaard onderscheidt zeven typen Locaties:

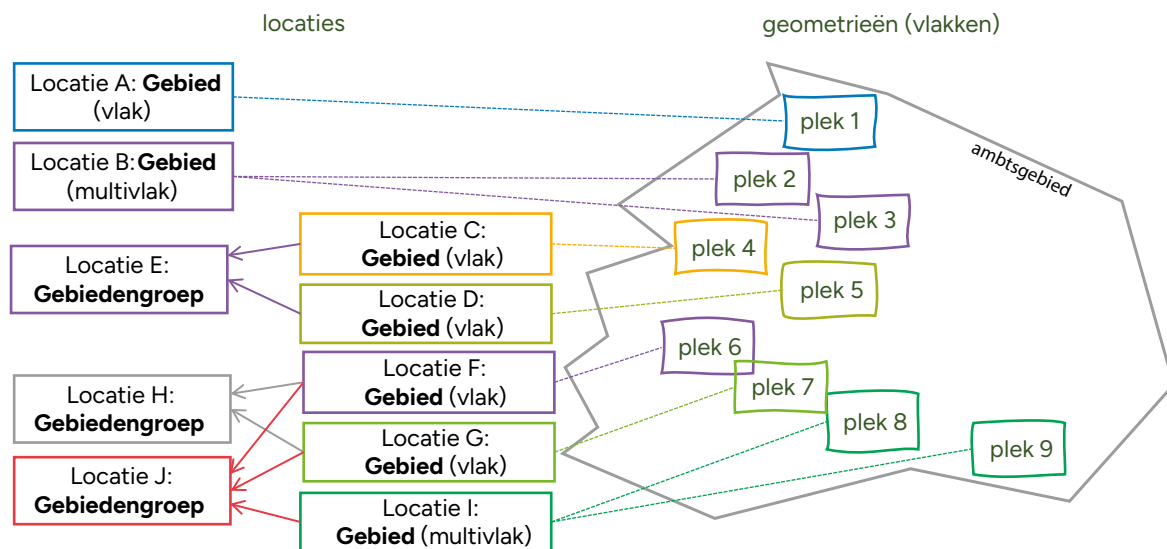
1. Gebied
2. Lijn
3. Punt
4. Gebiedengroep
5. Lijnengroep
6. Puntengroep
7. Ambtsgebied

Elk 'groep-type' is een verzameling van gebieden, lijnen of punten. Een individuele locatie is altijd van precies één type, dus geen combinatie van typen.

Figuur 1: typen locaties en toepassing daarvan

We visualiseren een en ander in bovenstaande figuur 1. Kern hierin is de Locatie. Een individuele locatie, bijvoorbeeld 'Woongebied', kan bij meerdere regelteksten en annotaties gebruikt worden. Zo kan het Woongebied het werkingsgebied vormen van een artikel over vergunningplicht, en tegelijk de locatie zijn bij de gelijknamige gebiedsaanwijzing in een ander artikel. Elke locatie heeft een unieke identificatie en een noemer (benaming van de locatie). Elke (vlak) geometrie of elk vlak wordt aangeduid met een unieke naam, zoals plek 1. Zie hieronder in figuur 2.

Figuur 2: verwerking van geometrieën in locaties

Geometrie wordt alleen vastgelegd van de locatiesoorten Gebied, Lijn, Punt en Ambtsgebied (de 'sterretjes' in de figuur). Dit kan enkelvoudige geometrie (bijvoorbeeld één vlak als gebied; Locatie A in figuur 2) zijn, en multi-geometrie (bijvoorbeeld meerdere vlakken in één gebied; locatie B in figuur 2).

Van locatiegroepen (gebiedengroep, lijnengroep en puntengroep) wordt geen geometrie vastgelegd. Zij verkrijgen geometrie indirect via de locaties die er deel van uit maken (gebieden, lijnen of punten die wel geometrie hebben). Zie bijvoorbeeld locatie E in figuur 2.

Uiteindelijk, direct of indirect, wordt elke locatie dus geografisch gespecificeerd door de geometrie daarvan. Dat kan op meerdere manieren, bijvoorbeeld voor gebieden:

1. de locatie is een gebied en bestaat uit (de geometrie van) één vlak, oftewel: een afzonderlijk vlak vormt een locatie (locatie A in figuur 2).
2. de locatie is een gebied en bestaat uit (de geometrieën van) meerdere vlakken, oftewel: er is sprake van een zogenaamd multivlak (locatie B in figuur 2).
3. de locatie is een gebiedengroep en bestaat uit locaties (gebieden) ad. 1 en 2 (locaties E, H en J in figuur 2). De gebiedengroep zelf heeft dus geen geometrie. Alleen de gebieden die deel uit maken van de gebiedengroep hebben geometrie.

Locaties vastleggen

We gebruiken de term 'plek' als aanduiding van een willekeurige geografische locatie om het onderscheid te kunnen maken met het begrip 'locatie' zoals bedoeld in de STOP/TPOD-standaard.

Stel dat het werkingsgebied van een regel meerdere afzonderlijke plekken (geometrisch: vlakken) in de gemeente betreft, dan kan dat dus op meerdere manieren met locaties (gebieden en gebiedengroepen) gespecificeerd worden (zie figuur 2).

We onderscheiden de volgende werkwijzen:

Werkwijze a. Elke plek als afzonderlijke locatie (Gebied) vastleggen met per gebied een enkelvoudige (vlak-)geometrie

Stel, het werkingsgebied betreft de plekken 1 en 4, het bestaat dan uit twee (gebieds)locaties: A en C.

Een voorbeeld betreft regels over monumenten. Elk monument wordt in deze werkwijze als apart gebied vastgelegd, met een enkelvlaksgemetrie. Het werkingsgebied bestaat uit de verzameling van alle 'monumentgebieden' (bijvoorbeeld "Monument C73", "Monument F23" et cetera).

Werkwijze b. Alle plekken gezamenlijk als één locatie (Gebied) vastleggen met als geometrie een multivlak.

Stel, het werkingsgebied betreft de plekken 2 en 3, het bestaat dan uit één (gebieds)locatie: B.

In het voorbeeld van regels over monumenten bestaat het werkingsgebied dan uit één gebied ("Monumentengebied" o.i.d.) met een multi-geometrie waarin voor elk monument een 'vlakje'.

De STOP/TPOD-standaard stelt voorwaarden aan een multivlakgeometrie: de afzonderlijke geometrieën mogen elkaar niet overlappen en niet raken. Zo kunnen plek 6 en 7 (en evenmin 7 en 8) niet als multivlakgeometrie in één Gebied opgenomen worden. De oplossing is dan aparte gebieden (bijvoorbeeld F en G) in een gebiedengroep (H), zie ad. c.

Werkwijze c. Elke plek als afzonderlijke locatie (gebied) vastleggen (ad. a) en al deze locaties op te nemen in een locatie zijnde een gebiedengroep

Stel, het werkingsgebied betreft de plekken 4 en 5. Het bestaat dan uit één locatie: de gebiedengroep E die samengesteld is uit de (gebieds)locaties C en D die ieder een enkelvlaksgemetrie hebben.

In het voorbeeld van regels over monumenten wordt elk monument dan als apart gebied vastgelegd (bijvoorbeeld "Monument C73", "Monument F23" et cetera), met een enkelvlaksgemetrie. Deze gebieden zijn onderdeel van één gebiedengroep ("Monumentengebied" o.i.d.) die het werkingsgebied van de regel vormt.

Kenmerkend is dat de STOP/TPOD-standaard het mogelijk maakt dat geometrieën van verschillende locaties in een locatiegroep elkaar overlappen, bijvoorbeeld de gebieden F en G in de gebiedengroep H.

Werkwijze d. Uitgaan van een (gebieden)groep en die samen te stellen uit gebieden ongeacht hun geometrie: zowel gebieden met enkelvlaksgemetrie (ad. a) als multivlaksgemetrie (ad. b)

Stel, het werkingsgebied betreft de plekken 6, 7, 8 en 9. Het bestaat dan uit één locatie: de gebiedengroep J die samengesteld is uit de locaties (gebieden) F, G en I die deels enkelvlaksgemetrie (F en G) en deels multivlaksgemetrie (I) hebben.

In het voorbeeld van regels over monumenten wordt elk monument dan als apart gebied vastgelegd (bijvoorbeeld "Monument C73", "Monument F23" et cetera), met de geometrie van dat monument, ongeacht of dat een enkelvaks- of multivaksgeometrie is. Deze gebieden zijn onderdeel van één gebiedengroep ("Monumentengebied" o.i.d.) die het werkingsgebied van de regel vormt.

Zoals uit het voorbeeld blijkt, maakt de STOP/TPOD-standaard het mogelijk om een gebied op te nemen in meerdere gebiedengroepen (bijvoorbeeld locatie G; idem voor een punt en een lijn). De standaard staat verder toe dat geometrieën van locaties in een locatiegroep elkaar overlappen (locaties F en G) en aan elkaar grenzen (locaties G en I), binnen de multi-geometrie van één locatie is dat niet toegestaan (zie werkwijze b).

Gevolgen keuze voor bepaalde werkwijze

Werkwijze a heeft consequenties voor de tekst van de regel (van het artikel of lid). Daarin moet sprake zijn van een éénduidige verwijzing naar de locatie(s) waaruit het werkingsgebied bestaat. Dit gebeurt door het vermelden van de noemer (naam) van de locatie(s) die het werkingsgebied vormt en verloopt via de zogenaamde GIO. Aangezien er bij a sprake is van meerdere locaties, zullen de noemers daarvan alle vermeld moeten worden in de regeltekst. Bijvoorbeeld zowel 'Monument C73' als 'Monument F23'. Dit zal veelal niet wenselijk zijn, omdat de tekst dan te lang, onduidelijk en potentieel verwarrend kan worden.

Hierdoor achten wij de werkwijzen b, c en d reëler dan a.

Het werken met enkel(vlak)geometrie (werkwijze a), multi(vlak)geometrie (werkwijze b) of gebiedengroep (werkwijzen c en d) heeft voor de appellabelheid (beroep aantekenen tegen een besluit) van wijziging van een omgevingsplan-locatie geen consequenties. Voor een werkingsgebied zijn in alle gevallen alleen de geometrie-verschillen appellabel, ongeacht hoe de geometrie is vastgelegd.

Bij wijziging van een geannoteerde locatie wordt van de desbetreffende GIO in alle genoemde gevallen de 'oude' geometrie geheel vervangen door de 'nieuwe' geometrie. Zie hiervoor par. 8.2 van TPOD Omgevingsplan (lit. 1 in Bijlage 1).

Welke werkwijze in welk geval de voorkeur heeft, hangt af van de situatie en de gebruikte plansoftware. Bij [Locaties afbakenen](#) gaan we hier verder op in.

GIO's

Bij het leveren in STOP/TPOD-formaat van een wijzigingsbesluit op een omgevingsplan aan het DSO-IV, moeten in het STOP-deel zogenaamde GIO's meegeleverd worden. Een GIO, wat staat voor geografisch informatieobject, is een GML-bestand waarin de geometrische begrenzing van één of meer Locaties voor werkingsgebieden en normwaarden zijn opgenomen (diezelfde Locaties worden ook meegeleverd in het TPOD-deel).

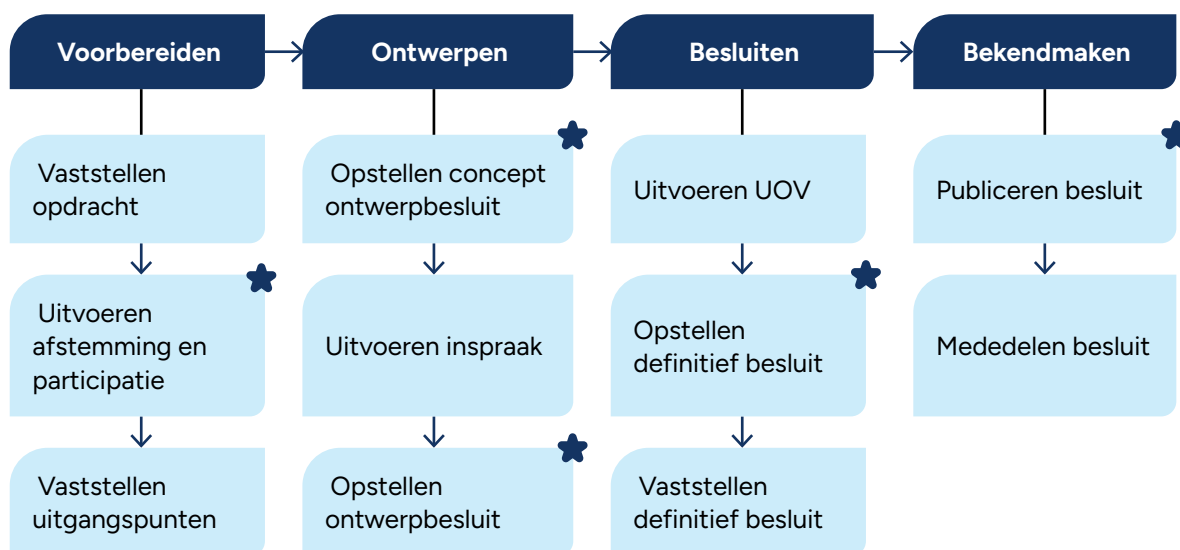
Wij beschouwen een GIO als een technische implementatie-aangelegenheid van het functionele concept van 'Locatie' die geen rol speelt in het functioneel beheren van locaties en hun geometrie. Door de werkingsgebiedrelatie tussen regeltekst en de bijbehorende locatie één-op-één te houden, zoals hiervoor toegelicht, kan ons inziens de plansoftware de benodigde GIO's genereren. In de verder uitwerking besteden we dan ook geen aandacht aan GIO's.

Proces

Het creëren, aanpassen en laten vervallen van locaties vindt plaats als onderdeel van een wijziging van het omgevingsplan. De verwachting is dat een gemeente haar omgevingsplan frequent wijzigt en dat er tegelijkertijd meerdere wijzigingstrajecten lopen bij die gemeente. Elk wijzigingstraject kan consequenties hebben voor locaties. Hoe houdt je dat beheersbaar?

Procesverloop

Het creëren en aanpassen van locaties is geen apart proces. Het zijn activiteiten in het proces voor het wijzigen van het omgevingsplan. Zie hiervoor ook het [Stappenplan wijzigen omgevingsplan](#) op vng.nl en [Uitwerking bedrijfsproces Wijzigen omgevingsplan](#) op GEMMA Online.

Figuur 3: Procesverloop 'Wijzigen omgevingsplan' met deelprocessen en processtappen

Op hoofdlijnen verloopt dat proces zoals in figuur 3. Bij elke wijziging van het omgevingsplan wordt dat proces doorlopen. Van belang is te onderkennen dat tegelijkertijd meerdere wijzigingsprocessen onderhanden kunnen zijn.

Het creëren en aanpassen van locaties komt in enkele processtappen aan de orde (de 'sterretjes' in figuur 3):

1. Uitvoeren afstemming en participatie (wanneer 'locatieschetsen' nodig zijn voor afstemming en participatie).
2. Opstellen concept-ontwerpbesluit (wordt alleen uitgevoerd bij complexe of beleidsgevoelige wijzigingen in het omgevingsplan).
3. Opstellen ontwerpbesluit.
4. Opstellen definitief besluit.
5. Publiceren besluit (indien als gevolg van gelijktijdig vastgestelde wijzigingsbesluiten de geometrie van werkingsgebieden en/of andere locaties aangepast moet worden).

De werkwijze om tot een (concept-)ontwerpbesluit te komen is beschreven in het [Handboek opstellen omgevingsplan](#) op vng.nl. Bij het opstellen van het definitieve besluit wordt deze werkwijze waar nodig herhaald. Bij het publiceren van een besluit speelt voor locaties alleen het eventueel aanpassen van geometrieën van locaties die eerder in het definitieve besluit zijn opgenomen.

Deze werkwijze volgt drie stappen:

1. Wat willen we waar regelen en waarom?
2. Wat moeten en kunnen we regelen in het omgevingsplan?
3. Hoe willen we het regelen?

Voor de geo-specialist die verantwoordelijk is voor de geometrie van omgevingsplan-locaties, is het allereerst van belang de uitkomst van stap 1 te kennen en te beoordelen, voor zover betrekking hebbend op het 'waar'.

Vervolgens is van belang dat die geo-specialist betrokken is bij de uitvoering van stap 3. Eventuele vragen naar aanleiding van de uitkomst van stap 1 kunnen daarbij ingebracht worden. Het gaat er vooral om duidelijkheid te krijgen over de benodigde locaties (voor werkingsgebieden en andere annotaties) en om degenen die verantwoordelijk zijn voor 'de regels' te adviseren vanuit het perspectief van effectieve en goed te beheren locaties. Een goede samenwerking tussen alle betrokken disciplines (jurist, planoloog, geo-specialist, annotatie-analist, regelanalist e.d.) is randvoorwaardelijk voor een beheersbaar geregistreerd omgevingsplan.

De volgende stap voor die geo-specialist is dan het daadwerkelijk creëren van nieuwe locaties of het aanpassen van de geometrie van bestaande locaties.

De gemeente kan het opstellen van een wijzigingsbesluit (of een wijziging van het omgevingsplan) uitbesteden aan een daarin gespecialiseerde externe partij (ruimtelijk adviesbureau en dergelijke). Het proces verandert daarbij niet, wel degene die een processtap of activiteit uitvoert. Wie dan ook aan de gang gaat met het creëren of aanpassen van omgevingsplanlocaties, noodzakelijk blijft het maken van afspraken vooraf, een goede samenwerking en het houden van grip op de omgevingsplanlocaties om die te kunnen blijven beheren.

Locaties afbakenen

Om een locatie te kunnen gebruiken in annotaties, zoals werkingsgebied en omgevingsnormwaarden, moet deze gecreëerd en, bij wijziging van regel of werkingsgebied, gewijzigd kunnen worden.

Bij het creëren van locaties, en daarmee het vastleggen van de geometrie daarvan, is het telkens de vraag om welk(e) locatie(s) het gaat, bijvoorbeeld: 'Woongebied', 'Bebouwingscontour geur', 'Aandachtsgebied geluid' of 'Monument C73'. En op welke wijze die vastgelegd moet worden, bijvoorbeeld: 'Gebied' of 'Gebiedengroep' en enkel- of multigeometrie.

Dit inzicht is noodzakelijk om:

- De juiste locatie te kunnen annoteren, zoals bij voorkeur een werkingsgebied bestaande uit één locatie.
- Te kunnen bepalen waaraan de geometrie ontleend kan worden, zoals een bestemmingsplankaart, basisregistratie of monumentenregistratie.
- Die locatie efficiënt te kunnen beheren bij wijzigingen in de achterliggende bron en bij wijziging van het omgevingsplan.

Om het gewenste inzicht te verkrijgen volstaat veelal het doorlopen van de volgende vragen:

1. Welke locatie(s) is (of zijn) er nodig?
2. Wat is (of zijn) de te beheren locatie(s)?
3. Hoe deze locatie(s) vast te leggen?
4. Waaraan is de geometrie van deze locatie(s) te ontleenen?
5. Hoe deze locatie(s) te beheren?

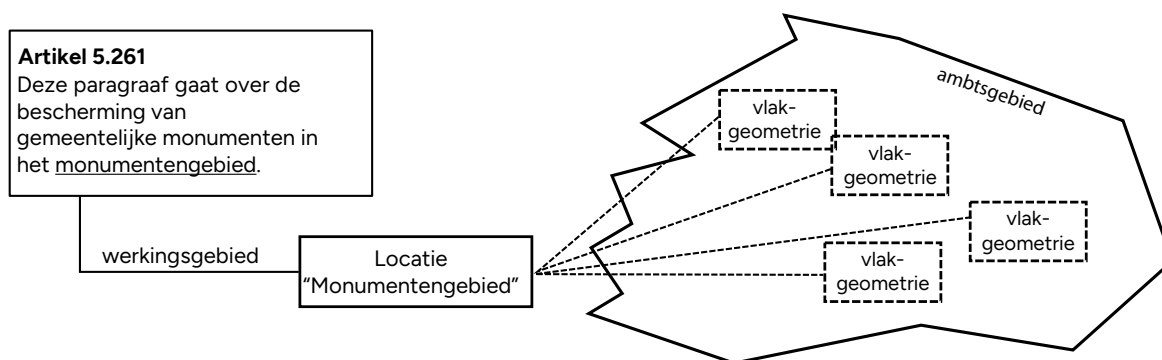
In de praktijk kunnen de vragen telkens doorlopen worden bij de opzet van een stukje van het omgevingsplan: een setje bij elkaar behorende regels, een paragraaf of enkele samenhangende paragrafen.

We beperken de beschrijving tot gebieden, gebiedengroepen en vlakgeometrieën. De werkwijze bij punt- en lijnobjecten is vergelijkbaar. De systematiek bij het verkrijgen van de antwoorden maakt gebruik van kenmerken van het zogenaamde [objectgericht werken](#).

Vraag 1: Welke locatie(s) is (of zijn) er nodig?

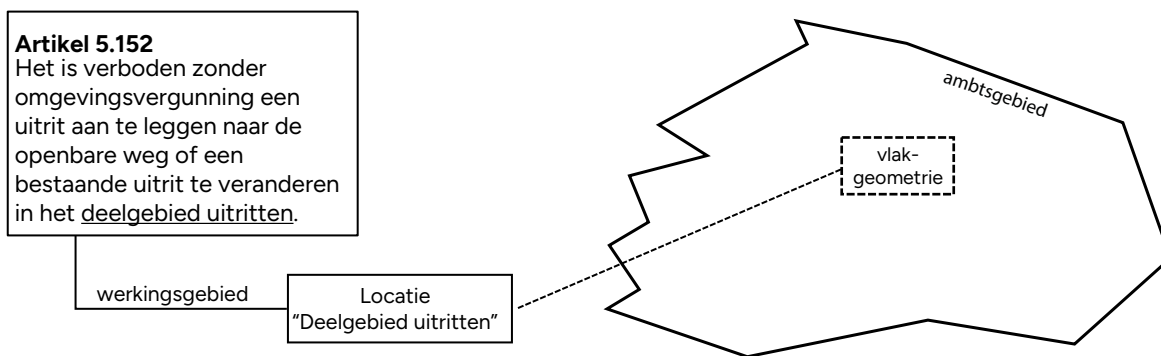
Locaties zijn nodig om:

- een werkingsgebied te vormen. Bijvoorbeeld daar waar regels over monumenten gelden.
- om te kunnen begrenzen waar een waarde van een omgevingsnorm geldt. Zoals waar een bouwhoogte van maximaal 12 meter geldt.
- om het gebied van een gebiedsaanwijzing te kunnen begrenzen. Bijvoorbeeld tot waar strekt zich het 'Woongebied' uit.
- om te kunnen duiden waar de bij een regel(tekst) geannoteerde activiteit van toepassing is, de activiteitlocatie-aanduiding. Bijvoorbeeld wat een regel stelt over waar 'bouwen hoofdgebouw' is toegestaan.

Figuur 4: Artikel met werkingsgebied bestaande uit één locatie met een enkelvlakgeometrie

Als een werkingsgebied in een regel beschreven wordt met één naam, dan bestaat het werkingsgebied uit één locatie met dezelfde noemer (zie figuur 4). Maar bij andere annotaties, zoals activiteiten en omgevingsnormen, kan het gaan om meer locaties, al moet telkens goed afgewogen worden of dat wel zo is. Van belang is daarom allereerst te bepalen welke locaties nodig zijn bij de desbetreffende regels.

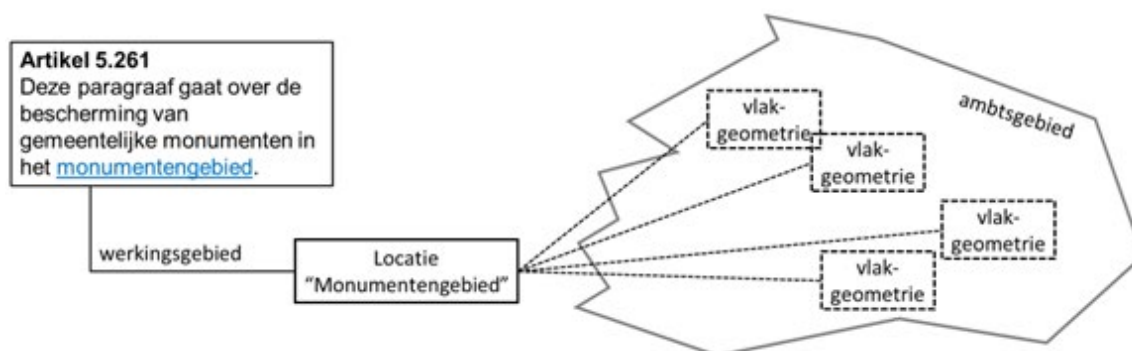
Figuur 5: Artikel met geannoteerde omgevingsnorm met een normwaarde-locatie met meerdere vlakgeometrieën

Hoe leg je met een omgevingsnorm-annotatie bijvoorbeeld vast waar maximaal 12 meter hoog gebouwd mag worden? Doe je dat door alle (delen van) bouwvlakken waar die max van 12 meter geldt, aan die normwaarde te koppelen? Is elk individueel bouwvlak dan een locatie? Om deze vraag te kunnen beantwoorden, kan gebruik gemaakt worden van het zogenaamd objectgericht denken en werken. Vanuit objectgerichtheid lijkt een enkel bouwvlak geen object te zijn: de bouwvlakken onderscheiden zich alleen van elkaar door hun ligging of hun geometrie. Meer voor de hand liggend is dat die bouwvlakken gezamenlijk de te beheren locatie vormen, iets als 'Maximum bouwhoogtegebied 12 meter' (zie figuur 5).

Dit voorbeeld illustreert hoe de vraag beantwoord moet worden: Kijk vanuit de regel of annotatie welke locatie(s) daarbij nodig is. En bepaal vanuit objectgerichtheid wat die locatie dan moet zijn. In de wetenschap dat niet elk vlak een locatie hoeft te zijn; de geometrie van een locatie kan bestaan uit meerdere vlakken.

Een interessant voorbeeld zijn de regels over monumenten. De begrenzing van het werkingsgebied bestaat uit de geometrieën van alle monumenten. Is elk monument dan een locatie waarbij alle locaties samen het werkingsgebied vormen? Dan zouden, om het werkingsgebied te beschrijven, alle monumenten genoemd moeten worden in de regel. Dat is onwenselijk. De voorkeur heeft één naam in de regel.

Dat zou betekenen dat de te beheren locatie iets is als het 'Monumentengebied' waarin de geometrieën van alle monumenten verzameld zijn (zie figuur 6). De kans is aanwezig dat er sprake is van overlappende geometrieën, daarop komen we terug bij de beantwoording van de volgende vragen.

Figuur 6: Artikel met potentieel werkingsgebied bestaande uit één locatie (gebied) met meerdere vlakgeometrieën

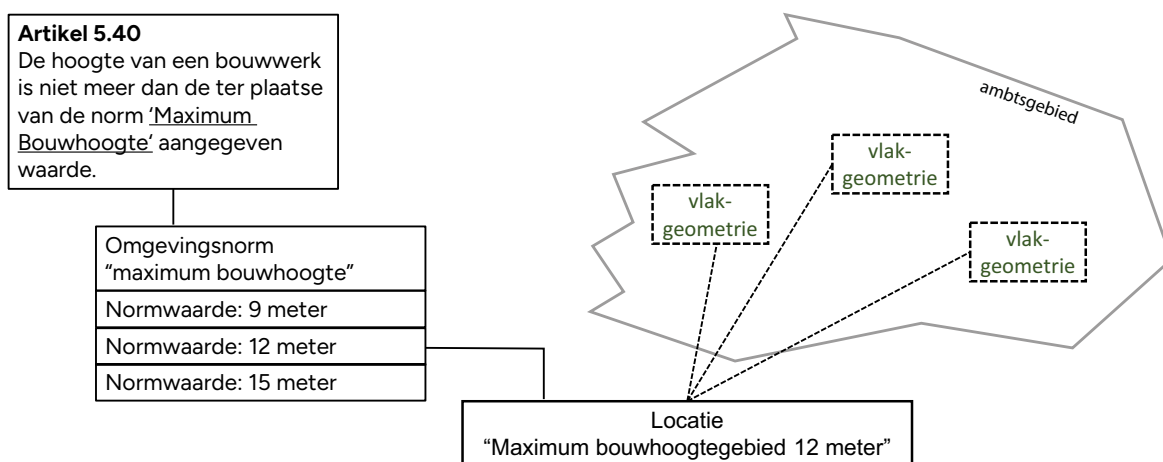
NB. Een multigeometrie met overlappende geometrieën is conform de STOP/TPOD-standaard NIET toegestaan; dit kan dus niet zonder bewerking gebruikt worden als werkingsgebied

Vraag 2: Wat is (of zijn) de te beheren locatie(s)?

Het lijkt voor de hand te liggen om de locatie te beheren die nodig is volgens het antwoord op vraag 1: Welke locaties zijn er nodig? Dat hoeft niet altijd het geval te zijn. Er zijn namelijk situaties waarin de geometrie van die locatie bestaat uit twee of meer vlakken. Vormt elk vlak, of een groepje van vlakken, een afzonderlijk object of locatie? Of gaat het om één locatie met meerdere vlakgeometrieën? Denk objectgericht om dit te beoordelen.

Zijn die vlakken afzonderlijke objecten met van elkaar verschillende waarden van kenmerken? Dan is sprake van meerdere locaties. Bijvoorbeeld als elk bij een vlak behorend object een eigen functionele identificatie heeft, zoals een naam of een elders toegekend nummer.

En op welke wijze wordt de geometrie van deze locatie gewijzigd? Gebeurt dat altijd voor de geometrie als geheel? Of is het mogelijk één vlak te wijzigen zonder naar de andere vlakken te kijken? In het eerste geval zal sprake zijn van één object of locatie. In het tweede geval van meerdere locaties.

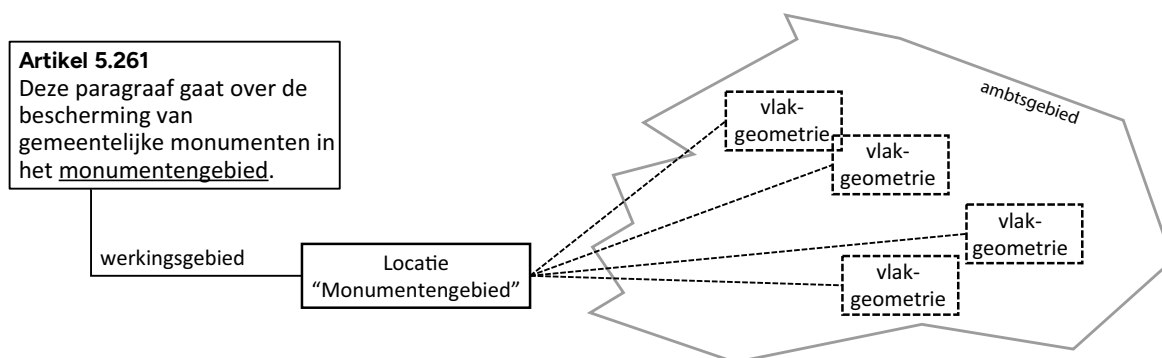
Figuur 7: Artikel met werkingsgebied bestaande uit één locatie die een verzameling is van andere locaties met telkens één of meerdere vlakgeometrieën

Artikel met werkingsgebied bestaande uit één locatie die een verzameling is van andere locaties met telkens één of meerdere vlakgeometrieën. Wat betekent dit voor het 'Maximum bouwhoogtegebied 12 meter' uit vraag 1 (figuur 5)? Dat bestaat geometrisch uit vele vlakken, bouwvlakken en delen daarvan. Betreft elk bouwvlak een afzonderlijk object of locatie? Al eerder constateerden we dat dit niet het geval is. De te beheren locatie blijft het 'Maximum woninghoogtegebied 12 meter' dat geometrisch uit meerdere vlakgeometrieën bestaat. En hoe zit het bij het "Monumentengebied" uit vraag 1? Stel dat de geometrie hiervan ontleend wordt aan een monumentenregister waarin elk monument apart is vastgelegd met onder meer een identificatie en de geometrie (die kan bestaan uit meerdere vlakken). Dan zijn er naast 'Monumentengebied' dus ook afzonderlijke monumenten als locaties. Beheer van geometrie vindt per monument plaats. Wijzigingen in het monumentenregister moeten verwerkt worden in het werkingsgebied van de regels over monumenten. Vanuit beheerperspectief is het dan van belang om de relatie 1-op-1 te houden: elk monument in het monumentenregister is een locatie in de omgevingsplanregistratie.

Er zijn dan dus twee typen te beheren locaties: de verzameling van monumenten 'Monumentengebied' (het werkingsgebied) en een locatie per monument (met enkel- of multivlakgeometrie). Zie figuur 7.

Ander voorbeeld: regels over het geluid van wegen binnen een geluidaandachtsgebied. Dat aandachtsgebied betreft buffers om bepaalde wegen. De als werkingsgebied te annoteren locatie (vraag 1) is dan 'Geluidaandachtsgebied'. Hoe de geometrie hiervan te creëren en onderhouden? Elke weg heeft z'n eigen buffer. Verandert de ligging van de weg, dan wijzigt de buffer mee. En elke weg is uniek geduid, bijvoorbeeld 'A58' of 'Goirlesestraatweg'.

Hier zijn dus afzonderlijke locaties te onderkennen; de buffers om de wegen, die gezamenlijk de locatie 'Geluidaandachtsgebied' vormen (vraag 2). Zie figuur 8.

Figuur 8: Artikel met werkingsgebied bestaande uit één locatie die een verzameling is van andere locaties die afgeleid zijn van elders beheerde objecten

Vraag 3: Hoe deze locatie(s) vast te leggen?

Als 'enkelvoudige' locatie (Gebied, Lijn, Punt, Ambtsgebied) of als locatiegroep (Gebiedengroep, Lijnengroep, Puntengroep)?

De antwoorden op de vragen 1 en 2 (zie hierboven) geven duidelijkheid over de te beheren locaties. De volgende te beantwoorden vraag is hoe deze locaties conform de STOP/TPOD-standaard vast te leggen. In de STOP/TPOD-documentatie (zie onder meer lit. 4 in bijlage 1) is een voorkeur te lezen om elke te annoteren locatie vast te leggen als gebiedengroep. Elke vlakgeometrie van die locatie wordt dan vastgelegd als een gebied. Die gebieden vormen samen de gebiedengroep. Bijvoorbeeld het eerder genoemde 'Maximum woninghoogtegebied 12 meter' wordt dan vastgelegd als gebiedengroep met per vlak een gebied.

Deze werkwijze heeft voor- en nadelen.

Voordeel lijkt onder meer dat de geometrische samenstelling van de gebiedengroep eenvoudig gemuteerd kan worden: elke vlakgeometrie kan zelfstandig toegevoegd, gewijzigd en verwijderd worden. Het is immers een zelfstandig te beheren gebied. De vraag is echter hoe goed dit te doen is als de gebiedengroep bestaat uit honderden gebieden of vlakgeometrieën die zich alleen van elkaar onderscheiden door hun ligging.

Een nadeel is onder meer dat gebiedengroepen niet gegroepeerd kunnen worden (wat wel mogelijk is met gebieden in een gebiedengroep).

Wat bij de keuze voor de wijze van vastlegging een belangrijke rol speelt, zijn de mogelijkheden en beperkingen van de gebruikte plansoftware. Daarin kan ervoor gekozen zijn om bepaalde constructies in de STOP/TPOD-standaard niet of beperkt of juist heel gebruiksvriendelijk te ondersteunen. Dit verschilt per softwarepakket en hierop kunnen we hier niet ingaan. Bevrage uw plansoftwareleverancier hierover. En analyseer de consequenties voor het beheren van de betreffende (typen) locaties (en trek daaruit conclusies).

Uitgaande van de mogelijkheden van de STOP/TPOD-standaard zoals beschreven in het hoofdstuk Locaties, lijkt het op het eerste gezicht voor de hand liggend dat een te beheren locatie als gebied of als gebiedengroep wordt vastgelegd. Als een vraag-1-locatie bestaat uit meerdere vraag-2-locaties, dan is sprake van een gebiedengroep met gebieden (met enkel- of multivlakgeometrieën), bijvoorbeeld de gebiedengroep 'Monumentengebied' bestaande uit een gebied per monument. In andere gevallen, de vraag-2-locatie is dezelfde als de vraag-1-locatie, lijkt een gebied (met enkel- of multivlakgeometrie) een logische keuze, bijvoorbeeld het 'Maximum woninghoogtegebied 12 meter' als gebied met multivlakgeometrie. Maar, er kunnen redenen zijn om toch een andere keuze te maken dan de voor de hand liggende. Tot nog toe keken we vooral vanuit het perspectief van wat er nodig is bij een regel of annotatie en van wat de te beheren locatie is. Maar, er kan ook vanuit andere perspectieven naar deze problematiek gekeken worden, zoals:

- a. dienstverlening: hoe wordt bereikt dat de regels optimaal raadpleegbaar en bevroegbaar zijn in het Omgevingsloket? En hoe worden toepasbare regels of de vragenbomen en aanvraagformulieren het meest efficiënt bediend met locaties?
- b. de omvang van een multivlakgeometrie: gaat het om enkele vlakken of om honderden vlakken? Gaat het om een groot aantal vlakken, dan kan dat een reden zijn deze als afzonderlijke gebieden vast te leggen. Mits de plansoftware dat doeltreffend ondersteunt.
- c. de aard van de geometrie: kunnen de afzonderlijke geometrieën elkaar raken of overlappen? Rakende en overlappende geometrieën zijn niet toegestaan in de geometrie van een gebied. Dan ligt een gebiedengroep voor de hand met per vlak een gebied.
- d. de mate van muteren; wijzigt de locatie frequent? Dan kan een fijnmazigere benadering nodig zijn, oftewel: afzonderlijke vlakken als gebied vastleggen. Mits de plansoftware dat doeltreffend ondersteunt.
- e. Efficiëntie: kan de locatie opgebouwd worden uit locaties die elders al geannoteerd zijn? Zo zou bijvoorbeeld het werkingsgebied van de regel over de maximale bouwhoogte als gebiedengroep kunnen bestaan uit de gebieden per normwaarde van die maximale bouwhoogte. Ook zijn andere efficiënte combinaties van bouwvlakken mogelijk.

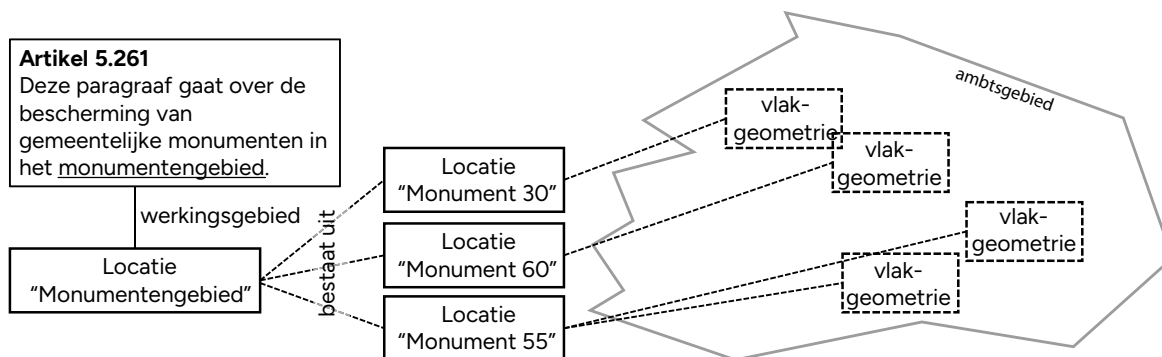
Als de uitkomst van de vragen 1 en 2 is dat het gaat om een locatie die bestaat uit andere locaties (bijvoorbeeld het 'Monumentengebied' en een locatie per monument), dan is het voor de hand liggend om dit vast te leggen als gebiedengroep voor de eerstgenoemde locatie met gebieden voor de andere locaties.

Als de uitkomst anders is, een locatie met één of meer vlakgeometrieën (bijvoorbeeld het 'Maximum bouwhoogtegebied 12 meter'), dan hangt het van de zojuist genoemde overwegingen af. Het is in eerste instantie voor de hand liggend een dergelijke locatie vast te leggen als gebied. Maar, stel dat het gaat om een gebied met een geometrie die bestaat uit een groot aantal vlakken die frequent muteren (er komen er regelmatig wat bij, regelmatig worden vlakjes groter of kleiner). Vanwege het als tweede en vierde genoemde perspectief kan er dan alsnog voor gekozen worden om de te beheren locatie als gebiedengroep vast te leggen en elk vlak als gebied. Het benutten van de voordelen hiervan stelt wel eisen aan de functionaliteit van [CAD/GIS- en van plansoftware](#).

Een voorbeeld van het laatste kan het zojuist genoemde 'Maximum bouwhoogtegebied 12 meter' zijn. Om genoemde redenen kan het wenselijk zijn dit niet vast te leggen als gebied, maar als gebiedengroep bestaande uit gebieden waarbij elk gebied een (gedeelte van een) bouwvlak representeert. Overigens zitten er aan dit voorbeeld haken en ogen. In hoeverre dit alternatief efficiënt te beheren is, hangt onder meer af van de gebruikte softwarepakketten, zie hoofdstuk 3.

In het voorbeeld van de monumenten constateerden we al dat er sprake is van een locatie 'Monumentengebied' die bestaat uit monumentlocaties. Voor de hand liggend is om dit vast te leggen als gebiedengroep bestaande uit gebieden met voor elk monument een gebied, met als noemer 'Monument' gevolgd door de monumentidentificatie (zie figuur 9). Een wijziging van de geometrie van een monument in de monumentenregistratie is relatief eenvoudig te verwerken door de geometrie van het overeenkomstige gebied te vervangen door de gewijzigde monumentgeometrie.

Om vergelijkbare redenen is het voor de hand liggend om in het voorbeeld over het geluidsaandachtsgebied (zie figuur 8) dat aandachtsgebied vast te leggen als gebiedengroep en elke buffer om een bepaalde weg als gebied. Daarmee wordt tevens bereikt dat de geometrie van een buffer onafhankelijk van andere buffers onderhouden kan worden, ongeacht of deze overlapt met andere buffers.

Figuur 9: Artikel met werkingsgebied zijnde een gebiedengroep die bestaat uit gebieden met telkens een enkel- of multivlakgeometrie

Vraag 4: Waaraan is de geometrie van deze locatie(s) te ontlelen?

Nu bepaald is welke soorten locaties benodigd zijn, is de volgende vraag hoe de geometrie van die locaties verkregen kan worden.

Dit moet bepaald worden in overleg met degene die de regels opstelt. Die zal immers inzicht hebben waar welke regels, normen et cetera geacht worden te gelden. Daaruit kan de geo-specialist afleiden welke bronregistratie gebruikt kan worden. Of wat als referentie kan dienen om de geometrie te karteren. Voorbeelden hiervan zijn:

- een bestemmingsplankaart
- de CBS-wijken- en -buurtenkaart
- de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) als het om panden gaat
- de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) als het om topografische objecten gaat
- de Basisregistratie Kadaster (BRK) als het om kadastrale percelen gaat
- een monumentenregistratie

Wanneer objecten uit een dergelijke registratie overgenomen worden, dan kan het raadzaam de identificaties daarvan bij de locatie vast te leggen. Zo kunnen mutaties in een bronregistratie 'eenvoudig' herleid worden tot potentiële mutaties in de geometrie van locaties.

Van belang is of de geometrieën in een bronregistratie overeenkomen met de beoogde vorm en ligging van een werkingsgebied, normwaardegebied et cetera. En of die geometrieën van voldoende kwaliteit zijn. Zo niet, dan zal aanpassing of verbetering (op kopieën daarvan) noodzakelijk zijn om ze te kunnen gebruiken in het omgevingsplan.

Vraag 5: Hoe deze locatie(s) te beheren?

In de loop van de tijd zal het noodzakelijk blijken om de geometrie te wijzigen van locaties die opgenomen zijn in het omgevingsplan; dit is een essentieel verschil met de bestemmingsplankaart. Aanleiding daarvoor is bijvoorbeeld: een verandering in regels in het omgevingsplan of het wijzigen van het werkingsgebied van bepaalde regels. Of: een wijziging in de bronregistratie waaraan de geometrie ontleend is (zoals een wijziging in de monumentenregistratie). Wijzigen van de geometrie van een locatie gaat niet zomaar: dit heeft juridische consequenties. Het moet door de geo-specialist dus altijd afgestemd worden met degene die de regels opstelt of aanpast en onderdeel zijn van het proces naar een nieuw wijzigingsbesluit.

Geleidelijk zullen er vele locaties onderdeel van het omgevingsplan worden. Van belang is het overzicht te bewaren zodat het bij aanpassing duidelijk is hoe en binnen welke kaders dat plaats moet vinden. Het bijhouden van documentatie over aard, doel, ontstaanswijze, aandachtspunten bij wijziging is daartoe noodzakelijk. Het is dan onder meer van belang te weten waaraan de locatiegeometrie ontleend is, waarmee rekening gehouden moet worden bij het aanpassen van die geometrie en hoe de locatie is samengesteld (enkelvlak, multivlak, gebied, gebiedengroep). Het opbouwen van die documentatie begint bij het doorlopen van de voorgaande vragen. Een voorbeeld van dergelijke documentatie treft u aan in [bijlage 2 - Beheerdocumentatie](#).

Objectgericht denken en werken

Om de hiervoor genoemde vraag 1 te kunnen beantwoorden, is de rol van de locatie nodig in relatie tot de regeltekst, normwaarde en dergelijke waarvan het de plek op aarde specificeert. Daarmee kan bepaald worden wat de te beheren locatie is en hoe haar geometrie opgebouwd moet worden. In informatiekundige zin hebben we het dan over het afbakenen en benoemen van objecten: het zogenaamde objectgericht werken, oftewel: het werken met objecten met kenmerken (vervat in waarden van gegevens van die objecten).

Een object is daarbij een al dan niet tastbaar goed, dat zich vanwege haar kenmerken onderscheidt van andere objecten. Voorbeelden van tastbare (fysieke) objecten zijn een woning, een brug, een boom, een lichtmast, een mens. Voorbeelden van niet tastbare (virtuele of functionele) objecten zijn de Zeeheldenbuurt (je kunt wel in die buurt rondlopen maar struikelt nooit over de buurtgrens), een subsidie, een vergunning (het document waarin de vergunning is opgeschreven is wel tastbaar, de vergunning zelf niet).

Waar een object begint en eindigt, de afbakening of begrenzing, is veelal afhankelijk van de context waarin het gebruikt wordt. En dat leidt dan tot een andere benaming van het soort object. Bijvoorbeeld, waar de één het over een woning heeft, ziet de andere een pand met een verblijfsobject.

Objectgericht werken houdt in: het omgaan met op deze wijze afgebakende objecten en hun gegevens. Dat begint dus bij die afbakening: wat is wel en wat is niet een object? Een setje coördinaatparen die een punt, lijn of vlak vormen is dat niet. Dit betreft geometrie, dat een gegeven, attribuut of kenmerk ergens van is: van een object. De vraag bij geometrie is dan ook waarvân het vorm en ligging beschrijft. Het antwoord op die vraag is het object waarop het objectgericht werken betrekking heeft. Door telkens deze vragen te stellen, wordt inzicht verkregen wat in specifieke situaties als de locatie beschouwd moet worden.

Geo-infrastructuur

Om locaties te kunnen creëren, aanpassen en te laten vervallen is software nodig. Primair is dat de plansoftware. Daarnaast zal CAD- en/of GIS-software nodig zijn om de geometrie van een locatie te muteren. Wat doe je in welk softwarepakket? Hoe werken die pakketten samen? En kan andere software behulpzaam zijn?

Locaties zoals het werkingsgebied 'Monumentengebied' of de normwaardelocatie 'Maximum bouwhoogtegebied 12 meter' moeten (uiteindelijk) onderdeel zijn van het omgevingsplan. Dat omgevingsplan wordt beheerd met plansoftware. Om locaties te kunnen beheren zijn een aantal functionaliteiten van software benodigd, grofweg:

1. Toevoegen locatie
 - a. Locatie als object toevoegen (incl. Id en noemer)
 - b. Locatie koppelen als werkingsgebied of aan annotatie of aan locatiegroep
 - c. Locatie voorzien van geometrie
2. Wijzigen locatie
 - a. Wijzigen locatie als object
 - b. Wijzigen geometrie van locatie
3. Verwijderen locatie

Niet al deze functionaliteiten zullen ondersteund worden door plansoftware, met name die betreffende het creëren en wijzigen van de geometrie van een locatie. Wat een specifiek plansoftware-pakket wel en niet ondersteunt, is afhankelijk van de herkomst (het 'merk') van die software. Dat betekent dat die plansoftware moet samenwerken met andere software, zoals CAD/GIS-software.

We onderscheiden daarbij drie varianten ('informatie-architecturen').

Variant A. Locatiebeheer met de plansoftware

In deze architectuur worden de locaties beheerd in en met de plansoftware (zie figuur 10). Alleen voor het creëren en wijzigen van geometrie (functionaliteiten 1c en 2b) wordt CAD/GIS-software ingezet. Die inzet is telkens tijdelijk, alleen gedurende het bewerken van geometrie. Locaties worden niet opgeslagen in de CAD/GIS-software. Het is daarmee altijd duidelijk wat de bron is van de locatie: de plansoftware. Daar waar van toepassing wordt voor de geometrie van locaties gebruik gemaakt van bronregistraties. Dat kan eenmalig zijn, bij de creatie van de geometrie, zoals bij het gebruik van een bestaande bestemmingsplankaart. Maar ook continu, zoals bij het gebruik van een basisregistratie.

Figuur 10: Locatiebeheer met plansoftware (variant A)

Variant B. Locatiebeheer met CAD/GIS-software

In deze architectuur worden de locaties primair beheerd in en met CAD/GIS-software (zie figuur 11) en deels ook met de plansoftware. Functionaliteit 1.a betekent voor de plansoftware het overnemen van een (vanuit de CAD/GIS-software aangeboden) locatie. Functionaliteit 1.b vindt alleen in de plansoftware plaats. Functionaliteit 2.a betekent voor de plansoftware het overnemen van een (vanuit de CAD/GIS-software aangeboden) gewijzigde locatie. Functionaliteit 3 zal ook met de plansoftware plaats moeten vinden. Het gebruik van bronregistraties is analoog aan dat bij architectuur A.

Kenmerkend voor deze architectuur is dat elke locatie twee keer opgeslagen is: in zowel de CAD/GIS- als de plansoftware. De locaties in de CAD/GIS-software zijn leidend, de plansoftware volgt (neemt over).

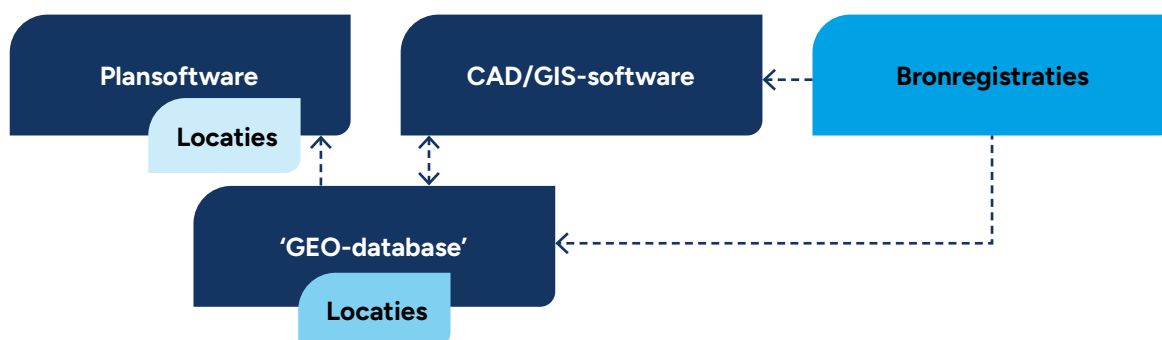

Figuur 11: Locatiebeheer met CAD/GIS-software (variant B)

Variant C: Locatiebeheer m.b.v. een 'geo-database'

In deze architectuur worden de locaties primair beheerd in en met op dat beheer ingerichte specifieke software, veelal 'geo-database' genoemd (zie figuur 12) en deels ook met de plansoftware. De rol van de plansoftware is analoog aan die bij architectuur B. Analoog aan architectuur A wordt voor het creëren en wijzigen van geometrie (functionaliteiten 1c en 2b) CAD/GIS-software ingezet. Het gebruik van bronregistraties is analoog aan dat bij architecturen A en B.

Ook voor deze architectuur is kenmerkend dat elke locatie twee keer opgeslagen is: in zowel de 'geo-database' als de plansoftware. De locaties in de 'geo-database' zijn leidend, de plansoftware volgt (neemt over). Kenmerkend is verder dat er met de 'geo-database' voorzien kan worden in expliciet op het beheer van locaties gerichte functionaliteit.

Figuur 12: Locatiebeheer met een 'geo-database' (variant C)

Volgens welke architectuur locaties te beheren?

Elke architectuur heeft z'n voor- en nadelen. Welke architectuur voor een specifieke gemeente de voorkeur heeft, hangt af van:

- de mogelijkheden van de gebruikte plansoftware:
naarmate de plansoftware minder mogelijkheden biedt voor het beheren van locaties, zullen de architecturen B en C eerder de voorkeur hebben.
- het ambitieniveau qua efficiency van het beheren van locaties:
naarmate dit ambitieniveau hoger ligt, zal architectuur C eerder de voorkeur hebben (of architectuur A indien de plansoftware hierin voorziet).
- de omvang en dynamiek van de te beheren locaties (hoe veel en hoe vaak):
naarmate omvang en dynamiek laag is, zullen architecturen A en B eerder de voorkeur hebben.

Bijlage 1: Literatuur

1. [Toepassingsprofiel Omgevingsplan](#); Geonovum, v3.0.0, 15-12-2023 (m.n. par. 6.1.2 en 7.4)
2. [Wegwijzer TPOD – Onderwerpen – Locatie](#); Geonovum
3. [Locaties, locaties, locaties](#); Geonovum en ADSMO
4. [Notitie Werkwijze Geo en Locaties in Omgevingsdocumenten](#); Geonovum, v1.01, 25-4-2022
5. [VNG Casussen geo-annoteren omgevingsplan v0_9 20220228](#); VNG februari 2022

Bijlage 2: Beheerdocumentatie omgevingsplanlocaties

Op de volgende pagina's geven we een voorbeeld van hoe u informatie over locaties kunt vastleggen om die locaties te kunnen beheren. Dit is vooral van belang omdat de geometrie van een locatie kan wijzigen. Het is bij wijziging onder meer relevant te weten waaraan die geometrie ontleend is, waarmee rekening gehouden moet worden bij het aanpassen van de geometrie en hoe de locatie is samengesteld (enkelvlak, multivlak, gebied, gebiedengroep). Hieronder lichten we toe wat met de verschillende kolommen bedoeld wordt.

Naam kolom	Omschrijving
Locatie(-noemer)	De naam van de locatie, ook wel 'noemer' geheten.
Type	Het type van de locatie: gebied, gebiedengroep, lijn, lijnengroep, punt, puntengroep, ambtsgebied
Geometrie	De aard van de geometrie, alleen bij de typen gebied, lijn en punt, zoals enkelvlak en multivlak.
Doel / Omschrijving	Beschrijving van de aard van de locatie en van het doel waarom deze is gevormd. Wanneer het een groep-type betreft, ook de aard van de locaties (gebied, lijn, vlak) die daarvan deel uitmaken. Bijvoorbeeld bij een gebiedengroep 'monumenten' dat elk daarvan deel uitmakend gebied een monument betreft zoals vastgelegd in de monumentenregistratie.
Gebruik	Beschrijving (duiding) van het gebruik dat van de locatie gemaakt wordt, bijvoorbeeld door vermelding van paragraaftitels, activiteiten, omgevingsnormen, gebiedstypen e.d.
Bron	Specificatie van de objecten cq. geometrie waaraan (de geometrie van) de locatie is ontleend, zoals bijvoorbeeld een monumentenkaart, en de wijze waarop dat ontleend is.
Update	Aanwijzingen voor het aanpassen van de locatie, zoals wijzigingen in de bron die moeten leiden tot aanpassing, de werkwijze om bronobjecten cq. geometrie te verwerken tot (geometrie van) de locatie, toevoegen aan een gebiedengroep, naamgeving van gebieden in een gebiedengroep, toepassen van buffers, wanneer actie te ondernemen et cetera. Eventueel een verwijzing naar een document waarin de stappen zijn beschreven om vanuit de bron tot de locatie te komen.
Rekening houden	Aanwijzingen met welke andere locaties rekening gehouden moet worden (of vice versa) bij het aanpassen van de locatie. Bijvoorbeeld dat bij het aanpassen van (de geometrie van) het bouwvlak ook de locaties van bouw- en goothoogtenormen aangepast moeten worden.
Betrokkenen (RACSI)	Namen van medewerkers die betrokken zijn bij het beheer van de locatie op aspecten daarvan zoals: <i>Responsible</i> : wie is verantwoordelijk voor (de geometrie van) het gebied. Ofwel: wie kun je bellen bij vragen. Wie is de 'auteur' van het gebied? <i>Accountable</i> : wie is (organisatorisch) verantwoordelijk voor de juiste gebieden? Denk aan een Senior Juriſt of Teammanager of Coordinator Systematiek Omgevingswet. <i>Consult</i> : wie worden geraadpleegd bij de totstandkoming van het werkingsgebied? Denk aan BGT-beheerders? <i>Support</i> : wie leveren support bij de totstandkoming van het werkingsgebied? Denk aan Provincie of Waterschap als daar iets mee is afgestemd (archeologie?). <i>Inform</i> : wie worden geïnformeerd bij een wijziging? Denk aan interne en externe belanghebbenden.
Versie-info	Informatie over de in de loop der tijd doorgevoerde aanpassingen (in vooral de geometrie) van de locatie.
Opmerkingen	Alle tips, aandachtspunten en dergelijke die zinvol kunnen zijn bij het beheren van de locatie.

Locatie (-noemer)	Ambtsgebied	Woongebied	[Wijk(deel)naam]	Deelgebied uitritten
Type	ambtsgebied	gebiedengroep	gebied	gebied
Geometrie	enkelvlak	n.v.t.	enkelvlak, soms multivlak	enkelvlak
Doel / Omschrijving	Betreft het gehele gemeentelijke grondgebied, vooral bedoeld als werkingsgebied van alle regels die voor het gehele gemeentelijk grondgebied gelden.	Gebied t.b.v. de gelijknamige gebiedsaanwijzing. Tevens werkingsgebied van alle regels die voor dat aangewezen gebied gelden.	Kunnen vormen van de gebieden die in afd. 4.2 aangewezen worden (locaties daarvan zijn gebiedengroepen).	Afbakenen van het gedeelte van het grondgebied waar een vergunningplicht geldt voor het aanleggen van uitritten. Grofweg het centrum met een strook er omheen.
Gebruik	Wordt gebruikt in alle hoofdstukken voor die regels die als werkingsgebied het gehele gemeentelijk grondgebied hebben.	In afdeling 4.2 (gebiedsaanwijzingen) en als werkingsgebied van de daarin genoemde activiteiten, waarvan de regels in hoofdstuk 5 staan.	T.b.v. de gebieden die in afd. 4.2 aangewezen zijn, zoals bijv. het Woongebied.	Wordt gebruikt als werkingsgebied van de regels over uitrit aanleggen m.b.t. de vergunningplicht.
Bron	Wordt onderhouden door het Kadaster en is in het DSO-lv vastgelegd.	Bestaat uit de hiervoor in aanmerking komende (delen van) wijken in de wijkenkaart. Met planjurist en mbv. bestemmingsplannen, BGT en luchtfoto's is bepaald welke (delen van) wijken als woongebied bestempeld worden. Elke wijk of gedeelte daarvan is een gebied dat deel uitmaakt van de gebiedengroep 'Woongebied'.	Wijkenkaart (van CBS); zie ook de locatie Woongebied.	I.o.m. de planjurist afgebakend o.b.v. de BGT.

Update	Verandert bij herindelingen en grenscorrecties. Update wordt door het Kadaster doorgevoerd.	Indien de wijkenkaart verandert, dan i.o.m. de planjurist de consequenties voor het Woongebied bekijken en de gebiedengroep daarop aanpassen.	Indien de wijkenkaart verandert dan de consequenties bezien voor de gebiedengroepen waarvan de veranderde wijken deel uit maken.	Geen updates te verwachten. De planjurist geeft het aan als er behoefte is tot aanpassing.
Rekening houden	Bij grenscorrecties de consequenties bekijken voor locaties die het te corrigeren grensdeel als deel van de locatiegrens hebben (bepaalde locaties waarvan een deel van de gemeentegrens onderdeel is van de locatiegeometrie). Bij herindelingen: specifiek geval!	De wijken Transvaalwijk, Sterrestof en Zeeheldenwijk maken slechts gedeeltelijk deel uit van het woongebied (rest is Bedrijfsgebied). Het Woongebied mag niet overlappen met de andere in afd. 4.2 aangewezen gebieden; de daarin aangewezen gebieden moeten gezamenlijk het gehele grondgebied bedekken.	Enkele wijken zijn gesplitst omdat ze deels in de ene en deels in een andere gebiedsaanwijzing vallen. De locatienaam (normaliter de wijknaam) is hierop aangepast.	De grens van het deelgebied ligt telkens achter de huizen en niet in de straat, zodat de vergunningplicht voor beide zijden van de straat geldt.
Betrokkenen (RACSI)	Truus Truussen (senior jurist) (organisatorisch verantwoordelijk)	verantwoordelijke geometrie: Klaas Klaassen (geo-specialist) organisatorisch verantwoordelijk: Jan Janssen (senior jurist)	verantwoordelijke geometrie: Klaas Klaassen (geo-specialist) organisatorisch verantwoordelijk: Jan Janssen (senior jurist)	organisatorisch verantwoordelijk: Piet Pietersen (jurist) verantwoordelijke geometrie: Miep Miepersen (geo-specialist)
Versie-info	Ongewijzigd (sinds 1-1-2024)	In wijziging 16-10-24 Sterrestof toegevoegd	Ongewijzigd (sinds 1-1-2024)	Ongewijzigd (sinds 3-6-2024)
Opmerkingen	Geen.	Enkele wijken zijn multivlak, de meeste enkelvlak. De (delen van) wijken die er deel van uit maken worden apart beheerd, zie locatie '[Wijk(deel)naam]'.	Betreft vooralsnog alleen de wijken Bloemenwijk, Hoogkamp, Kargermeer, Perzikhaaf, Sterrestof (gedeeltelijk), Tappershorst, Transvaalwijk (gedeeltelijk), IJspaleis en Zeeheldenwijk (gedeeltelijk), vanwege vooralsnog alleen Woongebied.	Geen.

Praktijkvoorbeelden

Op onze website staan praktijksituaties die zijn opgesteld door verschillende gemeenten. Ieder voorbeeld belicht telkens enkele aspecten van de wijze waarop die gemeente het beheer van locaties heeft ingericht, gezien haar omstandigheden en denkwijze. De voorbeelden zijn bedoeld om ervaringen te delen en om eventueel als inspiratie te gebruiken. Ze zijn niet bedoeld om een voorkeur voor werkwijzen en inrichting te verwoorden. Elke beschrijving geeft de inzichten van die gemeente weer en valt onder haar verantwoordelijkheid.

Andere aansprekende praktijkvoorbeelden zijn van harte welkom. We ontvangen ze graag via omgevingswet@vng.nl.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

juni 2025